

ОСНОВИ ЕКОНОМИЈЕ

-ПРЕДАВАЊА: 27. ОКТОБАР 2017.

ДР АЛЕКСАНДАР
МОЈАШЕВИЋ

Зашто се производња обавља унутар предузећа, а не на тржишту?

- **Одговор: трансакциони трошкови!**
- **Ако су ТТ у предузећу нижи од ТТ који би настали на тржишту, производња ће се обављати унутар предузећа**
- **ТТ унутар предузећа: трошкови координације људских ресурса (нпр. трошкови контроле радника)**
- **ТТ на тржишту: трошкови закључења уговора и надгледања примене истих**

Трансакциони трошкови и величина предузећа

- Пример: велика предузећа имају своју правну службу, а мала не. Зашто?
- Мала предузећа → мали обим посла → закључују уговор о ангажовању адвоката
- Велика предузећа → велики обим посла → сопствена правна служба (плата као фиксни трошак)
- Мало предузеће: ТТ ангажовања адвоката ван предузећа *нижи* од ТТ сталног запослења адвоката (плата)

Појам предузећа и привредног друштва

- Предузеће је организација које се формира ради обављања производње у циљу максимизације профита или производње јавних добара.
 - Привредно друштво (ПД) је облик (правна форма) организовања предузећа.
 - Појам предузећа је шири од појма ПД
 - Закон: ПД је правно лице које обавља делатност у циљу стицања добити.
1. ПД је правно лице, док је предузетник физичко лице,
 2. циљ пословања ПД јесте стицање добити,
 3. ПД мора имати имовину.

Карактеристике предузећа

- Три кључне карактеристике:
- 1. власници, 2. имовина, и 3. циљ пословања.
- *Власници*: физичка и правна лица, домаћа и страна (и држава, град, општина)
- Оснивачки акт: уговор о оснивању, одлука о оснивању (један оснивач) или акт надлежног државног органа
- Регистар привредних субјеката (АПР)

УЛОЗИ, СВОЈИНА, ИМОВИНА...

- Оснивачки улог: ствари, права или новац (и рад и услуге)
- Својина (имовина) предузећа \neq својина над предузећем (власници)
- Почетна имовина = капитал предузећа
- Имовина предузећа се увећава и њу чине:
 1. право својине над пок. и непок. стварима,
 2. новац,
 3. хартије од вредности,
 4. друга имовинска права.
- Обавезе > имовине → презадуженост и стечај

Како се постаје власник предузећа?

улог

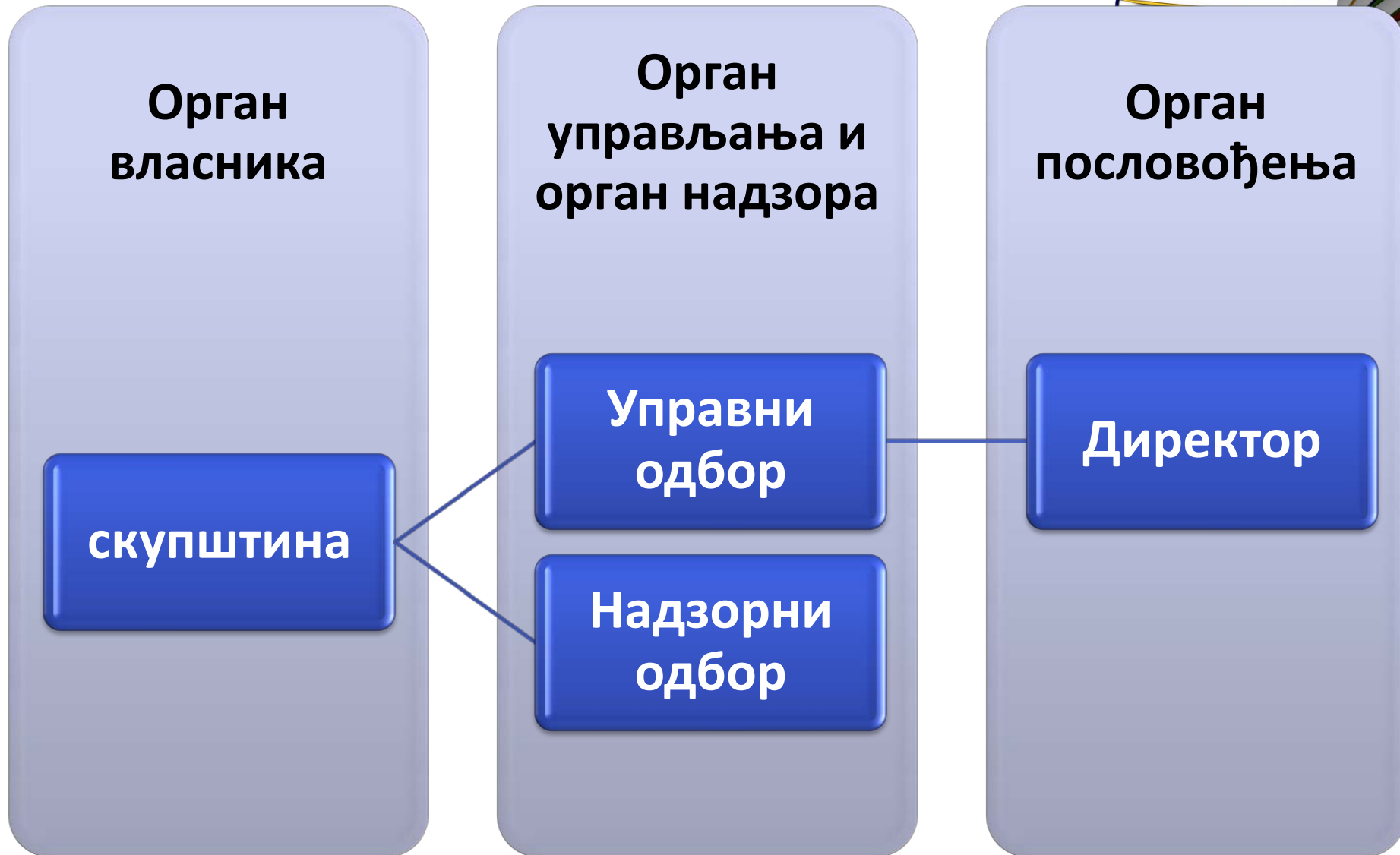
удео (акција)

власници

Органи предузећа

Престанак предузећа

- *Основи престанка предузећа:*
 1. забрана обављања делатности,
 2. одлука скупштине,
 3. ако не обавља делатност у прописаном року,
 4. стечај,
 5. спајање, припајање или подела,
 6. смањење основног капитала испод законског минимума,
 7. и друго.

Ко је предузетник?

- **Пословно способно физичко лице које обавља делатност ради остваривања прихода и које је регистровано!**
- **Физичко лице које обавља делатност слободне професије (адвокат, нотар, брокер, лекар...)**
- **Одговара неограничено за своје обавезе**
- **Престаје у случају: смрти, одјаве, трајног губитка ПС, истеком времена, рачун у блокади дуже од две године...**

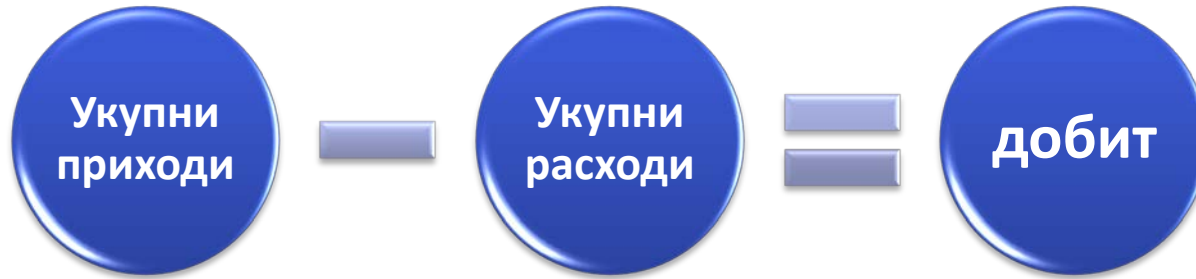
Ко је предузетник?

Циљ пословања предузећа

- Приватна предузећа: максимизација профита (добити)
- *Профит = укупни приходи – укупни расходи*
 1. Позитиван профит је *добитак*
 2. Негативан профит је *губитак*
- Јавна предузећа: задовољење потреба за јавним добрима и услугама → неефикасност

Пословање предузећа

Биланс успеха предузећа

Расходи	Приходи
Редовни расходи	Редовни приходи
Остали расходи	Остали приходи
Укупни расходи	Укупни приходи
<u>Добит</u>	<u>Губитак</u>
Свега:	Свега:

Расходи и приходи предузећа

РАСХОДИ	ПРИХОДИ
ТРОШКОВИ МАТЕРИЈАЛА <i>(сировине, гориво, енергија)</i>	ПРИХОД ОД ПРОДАЈЕ
ТРОШКОВИ ЗАРАДЕ <i>(З + Пид)</i>	ПРИХОД ОД ПРЕМИЈА, СУБВЕНЦИЈА, ДОТАЦИЈА
ТРОШКОВИ ПРОИЗВОДНИХ УСЛУГА <i>(ПТТ, закупнина, реклама)</i>	ПРИХОД ОД ИЗНАЈМЉЕНИХ ОБЈЕКТА
ТРОШКОВИ АМОРТИЗАЦИЈЕ ОСНОВНИХ СРЕДСТАВА	ФИНАНСИЈСКИ ПРИХОДИ <i>(Камата)</i>
НЕМАТЕРИЈАЛНИ ТРОШКОВИ <i>(путни трошкови, топли оброк и превоз, АХ...)</i>	ВАНРЕДНИ ПРИХОДИ <i>(отпис обавеза, наплата пенала)</i>

Расподела добити предузећа

- *Укупна добит = бруто добит → плаћање пореза на добит = нето добит*
- *Нето добит припада власницима и они одлучују о њеној расподели:*
 1. *покриће ранијих губитака*
 2. *повећање основног капитала*
 3. *резерве (законске, статутарне)*
 4. *зараде...*
- *Задржана добит повећава имовину предузећа*

Покриће губитака предузећа

- Губитак се покрива из резерви и нераспоређене добити из ранијих година
- Ако ових средстава нема, губитак се мора покрити у наредном периоду
- У крајњем случају → продаја дела ствари из имовине предузећа
- Начело чврстог буџетског ограничења (укупни приходи \geq укупни расходи)
- Важи за предузеће и домаћинство

Последице непоштовања ЧБО

- **Домаћинство → принудна наплата и затворске казне**
- **Предузеће → принудна наплата поверилаца у стечајном поступку и, евентуално, ликвидација**
- **Држава → последице буџетског дефицита се пребацују на будуће генерације**
- **Какве подстицаје на понашање политичара ствара могућност непоштовања ЧБО?**

ПОДЕЛА ПРЕДУЗЕЋА

Форма

- Привредна друштва
- Предузетник

Облик својине

- Приватна
- Јавна
- Друштвена

Циљ пословања

- Приватна
- Јавна

ОБЛИЦИ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

ПРИВРЕДНА ДРУШТВА

- ДРУШТВА ЛИЦА
- ДРУШТВА КАПИТАЛА

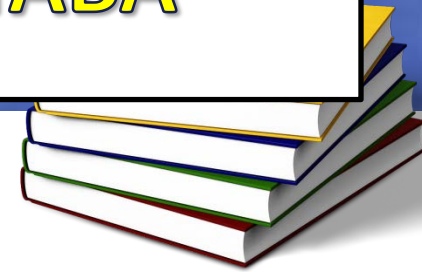
ДРУШТВА ЛИЦА

- Неограничена одговорност власника
- Власници управљају друштвом
- Ограничен пренос удела

ДРУШТВА КАПИТАЛА

- Ограничена одговорност власника
- Друштвом управљају органи
- Слободан пренос удела

ПОДЕЛА ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА

**ДРУШТВА
ЛИЦА**

**ОРТАЧКО
ДРУШТВО**

**КОМАНДИТНО
ДРУШТВО**

**ДРУШТВА
КАПИТАЛА**

**ДРУШТВО СА
ОГРАНИЧЕНОМ
ОДГОВОРНОШЋУ**

**АКЦИОНАРСКО
ДРУШТВО**

Ортачко друштво

ОРТАЧКО Д.	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ОСНИВАЊЕ	УГОВОРОМ ИЗМЕЂУ <i>НАЈМАЊЕ</i> ДВА ИЛИ ВИШЕ ФИЗИЧКИХ ИЛИ ПРАВНИХ ЛИЦА (ДОМАЋИХ И СТРАНИХ)
ОДГОВОРНОСТ	НЕОГРАНИЧЕНА СОЛИДАРНА ОДГОВОРНОСТ ОРТАКА
УЛОЗИ	УЛОЗИ (ЈЕДНАКЕ ВРЕДНОСТИ) У НОВЦУ, СТВАРИМА, ПРАВИМА, РАДУ И УСЛУГАМА (ИЗВРШЕНИМ ИЛИ НЕИЗВРШЕНИМ) СМАЊЕЊЕ УЛОГА: САГЛАСНОСТ СРАЗМЕРНО УЛОЗИМА → УДЕЛЕ (ПРЕНОС МЕЂУ ОРТАЦИМА СЛОБОДАН)
ИМОВИНА	ИМОВИНА ОРТАЧКОГ ДРУШТВА ≠ ИМОВИНА ОРТАКА
ПОВЛАЧЕЊЕ, ОТУЂЕЊЕ УЛОГА	УСЛОВ: САГЛАСНОСТ; САМО ПРИЛИКОМ ПРЕСТАКА ПОСТОЈАЊА ОД ИЛИ ОРТАЧКОГ ОДНОСА
ДОБИТ И ГУБИЦИ	НА ЈЕДНАКЕ ДЕЛОВЕ
ПРЕНОС УДЕЛА	ПРАВО ПРЕЧЕ КУПОВИНЕ И САГЛАСНОСТ ОСТАЛИХ ОРТАКА (АКО НЕМА САГЛАСНОСТИ, ОРТАК МОЖЕ ИСТУПИТИ ИЗ ДРУШТВА)
ПРЕСТАНАК СВОЈСТВА ОРТАКА	СМРТ; СТЕЧАЈ И ЛИКВИДАЦИЈА (ПРАВНО ЛИЦЕ), ИСТУПАЊЕ, ИСКЉУЧЕЊЕ. ИСТУПАЊЕ: ОТКАЗ ИЛИ ИСКЉУЧЕЊЕ ОДЛУКОМ ОРТАКА ИЛИ СУДА (ОПРАВДАН РАЗЛОГ)
ПРЕСТАНАК ОД	1. ЛИКВИДАЦИЈА; 2. СТЕЧАЈ; 3. СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ

КОМАНДИТНО ДРУШТВО

КОМАНДИТНО ДРУШТВО	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ОСНИВАЊЕ	УГОВОРМ ИЗМЕЂУ ДВА И/ИЛИ ВИШЕ ФИЗИЧКИХ ИЛИ ПРАВНИХ ЛИЦА
ОДГОВОРНОСТ ЗА ОБАВЕЗЕ КД	НЕОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ <u>КОМПЛЕМЕНТАРА</u> (СТАТУС ОРТАКА); ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ <u>КОМАНДИТОРА</u> (НА ИЗНОС УГОВОРЕНОГ УЛОГА)
ИМОВИНА	ИМОВИНА ДРУШТВА ≠ ИМОВИНА ЧЛАНОВА; УЛОЗИ У НОВЦУ, СТВАРИМА, ПРАВИМА
ДОБИТ И ГУБИЦИ	СРАЗМЕРНО ПРОЦЕНТУ УДЕЛА У ДРУШТВУ (ПО ПРАВИЛУ, КОМПЛЕМЕНТАРИ ИМАЈУ ВЕЋЕ УЧЕШЋЕ У ДОБИТИ)
ПРЕНОС УДЕЛА	КОМПЛЕМЕНТАР: САГЛАСНОСТ СВИХ КОМАНДИТОРА И КОМПЛЕМЕНТАРА; КОМАНДИТОР: БЕЗ ИКАКВЕ САГЛАСНОСТИ
УПРАВЉАЊЕ КД	КОМПЛЕМЕНТАРИ
ПРЕСТАНАК КД	ОДРЕДБЕ О ПРЕСТАНКУ ОД (ЗА КОМПЛЕМЕНТАРЕ); У СЛУЧАЈУ ОТКАЗА, ИСКЉУЧЕЊА ИЛИ СМРТИ <i>КОМАНДИТОРА</i> , <i>КД НЕ ПРЕСТАЈЕ ДА ПОСТОЈИ.</i>
ПРАВО НА ИСТУПАЊЕ	АКО ИСТУПЕ <i>СВИ КОМПЛЕМЕНТАРИ</i> , ПРОМЕНА ПРАВНЕ ФОРМЕ У ДОО ИЛИ АД; АКО ИСТУПЕ <i>СВИ КОМАНДИТОРИ</i> , ПРОМЕНА ПРАВНЕ ФОРМЕ У ОД ИЛИ ПРЕДУЗЕТНИКА

Друштво са ограниченом одговорношћу

ДОО	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ОСНИВАЊЕ	ЈЕДНО ИЛИ ВИШЕ ПРАВНИХ И/ИЛИ ФИЗИЧКИХ ЛИЦА КОЈЕ СНОСЕ РИЗИК ПОСЛОВАЊА ДРУШТВА ДО ВИСИНЕ УЛОГА; УГОВОР ИЛИ ОДЛУКА О ОСНИВАЊУ (ЈЕДАН ОСНИВАЧ)
ОДГОВОРНОСТ	ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ ЧЛАНОВА ДО ВИСИНЕ УЛОГА
ИМОВИНА	ИМОВИНА ДОО ≠ ИМОВИНА ЧЛАНОВА; МИНИМАЛНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ 100 ДИНАРА; УЛОЗИ НЕЈЕДНАКЕ ВРЕДНОСТИ
УЧЕШЋЕ У ДОБИТИ И Л(С)М	СРАЗМЕРНО ВИСИНИ УДЕЛА (ИЗУЗЕТАК, РЕЦИМО, <i>НАРОЧИТИ ДОПРИНОС У ДРУШТВУ</i>)
ПРЕНОС УДЕЛА	ПРАВО ПРЕЧЕ КУПОВИНЕ ПОСТОЈЕЋИХ ЧЛАНОВА ИЛИ САГЛАСНОСТ ДРУШТВА; ПРЕНОС МЕЂУ ЧЛАНОВИМА ЈЕ СЛОБОДАН УЗ ОГРАНИЧЕЊА (НПР. ДА СЕ УДЕО ПРЕНЕСЕ ЧЛАНОВИМА СРАЗМЕРНО ПОСТОЈЕЋИМ УДЕЛИМА)
ИСТУПАЊЕ ИЗ ДОО	1. ДОБРОВОЉНО, ИЗ ОПРАВДАНИХ РАЗЛОГА, УЗ САГЛАСНОСТ СКУПШТИНЕ; 2. ИСКЉУЧЕЊЕМ 2/3 ВЕЋИНОМ ГЛАСОВА СКУПШТИНЕ ЧЛАНОВА; 3. ПОКРЕТАЊЕМ СУДСКОГ ПОСТУПКА (НПР. АКО ЧЛАН НЕ ИСПУЊАВА ОБАВЕЗЕ)
ПРЕСТАНАК ДОО	ЛИКВИДАЦИЈА, СТЕЧАЈ, СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ, ПО ТУЖБИ МАЊИНСКИХ АКЦИОНАРА (20% ОСНОВНОГ КАПИТАЛА)
ОРГАНИ ДОО	СКУПШТИНА И ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ДИРЕКТОРА (ЈЕДНОДОМНО) СКУПШТИНА, НАДЗОРНИ ОДБОР И ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ДИРЕКТОРА (2Д)

АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

АД	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ОСНИВАЊЕ	ЈЕДНО ИЛИ ВИШЕ ПРАВНИХ И/ИЛИ ФИЗИЧКИХ ЛИЦА (ДОМАЋИХ И СТРАНИХ); УСЛОВ: ПОТПИС ОА И СТАТУТА И УПИС БАР ЈЕДНЕ ОСНИВАЧКЕ АКЦИЈЕ; ОСНИВАЧИ МОГУ БИТИ И ЛИЦА КОЈА ИМАЈУ ОПС ИЛИ НЕМАЈУ ПС; УГОВОР О ОСНИВАЊУ ИЛИ ОДЛУКА О ОСНИВАЊУ
ОДГОВОРНОСТ	ОГРАНИЧЕНА ОДГОВОРНОСТ АКЦИОНАРА ДО ВИСИНЕ УЛОГА
ИМОВИНА	ИМОВИНА АД ≠ ИМОВИНА АКЦИОНАРА; МИНИМАЛНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ ПРОПИСАН ЗАКОНОМ (3.000.000 дин); УЛОЗИ У НОВЦУ, СТВАРИМА И ПРАВИМА (КОД ЗАТВОРЕНОГ АД, У РАДУ И УСЛУГАМА)
УЧЕШЋЕ У ДОБИТИ	ПРИХОД ОД АКЦИЈЕ = ДИВИДЕНДА (ЗАВИСИ ОД УСПЕХА ПОСЛОВАЊА И ПОСЛОВНЕ ПОЛИТИКЕ АД)
ПРЕНОС АКЦИЈА	СЛОБОДАН НА ТРЖИШТУ АКЦИЈА (ОСТВАРЕЊЕ КАПИТАЛНЕ ДОБИТИ)
ПРЕСТАНАК АД	1. ЛИКВИДАЦИЈА, 2. СТЕЧАЈ, 3. СТАТУСНЕ ПРОМЕНЕ; 4. ПРОМЕНА ОБЛИКА ДРУШТВА (ТРАНСФОРМАЦИЈА)
ОРГАНИ ДОО	СКУПШТИНА, ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ДИРЕКТОРА (ОДБОР ДИРЕКТОРА) – <i>ЈЕДНОДОМНО УПРАВЉАЊЕ</i> СКУПШТИНА, НАДЗОРНИ ОДБОР, ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ИЗВРШНИХ ДИРЕКТОРА (ИЗВРШНИ ОДБОР) – <i>ДВОДОМНО УПРАВЉАЊЕ</i>

АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО

АД	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ВРСТЕ АД	ОТВОРЕНО (ИЛИ ЈАВНО) АД (ЈАВНИ ПОЗИВ СВИМ ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ЛИЦИМА) ЗАТВОРЕНО АД (АКЦИЈЕ СЕ ИЗДАЈУ САМО ОСНИВАЧИМА ИЛИ ОГРАНИЧЕНОМ КРУГУ ЛИЦА)
АКЦИЈА И АКЦИОНАРИ	АКЦИЈА ЈЕ ИСПРАВА О ВЛАСНИШТВУ НАД ДЕЛОМ АД (ВЛАСНИЧКА ХОВ); АКЦИОНАРИ РАСПОЛАЖУ СВОЈОМ АКЦИЈОМ, А НЕ И УЛОГОМ; ДЕМАТЕРИЈАЛИЗАЦИЈА АКЦИЈА (ЦРХВ)
ПРАВА АКЦИОНАРА	ИМОВИНСКА ПРАВА: ПРАВО НА ДИВИДЕНДУ; ПРАВО РАСПОЛАГАЊА АКЦИЈОМ; ПРАВО УЧЕШЋА У ИМОВИНИ АД У СЛУЧАЈУ ПРЕСТАНКА ПОСТОЈАЊА АД; ПРАВО ПРЕЧЕ КУПОВИНЕ НОВЕ ЕМИСИЈЕ АКЦИЈА. НЕИМОВИНСКА ПРАВА: ПРАВО УЧЕШЋА У РАДУ СКУПШТИНЕ И ПРАВО ДОБИЈАЊА ПОСЛОВНИХ ИНФОРМАЦИЈА.
ДИВЕРЗИФИКАЦИЈА РИЗИКА	МОГУЋНОСТ КУПОВИНЕ АКЦИЈА РАЗЛИЧИТИХ ПРЕДУЗЕЋА; КУПЦИ КУПУЈУ АКЦИЈЕ ЗБОГ ДИВИДЕНДИ И КАПИТАЛНЕ ДОБИТИ
НЕДОСТАЦИ АД	ДВОСТРУКО ОПОРЕЗИВАЊЕ ДИВИДЕНДИ (ПОРЕЗ НА ДОБИТ И ПОРЕЗ НА ДОХОДАК ГРАЂАНА)
ЈЕДНОЧЛАНО АД	ЈЕДАН ВЛАСНИК, ПРАВНО ИЛИ ФИЗИЧКО ЛИЦЕ (НАШ ЗАКОН ПРЕДВИЂА ОГРАНИЧЕНУ ОДГОВОРНОСТ ВЛАСНИКА); ЈЕДНО ЛИЦЕ ЧИНИ СКУПШТИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА АД

- **ЈЕДНОДОМНО УПРАВЉАЊЕ АД:**

1. СКУПШТИНА

2. ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ДИРЕКТОРА (ОДБОР ДИРЕКТОРА)

- **ДВОДОМНО УПРАВЉАЊЕ АД:**

1. СКУПШТИНА

2. НАДЗОРНИ ОДБОР

3. ЈЕДАН ИЛИ ВИШЕ ИЗВРШНИХ ДИРЕКТОРА (ИЗВРШНИ ОДБОР)

СКУПШТИНА АД

- **ЧИНЕ ЈЕ СВИ АКЦИОНАРИ (ВЛАСНИЦИ АД)**
- **НАДЛЕЖНОСТ:**
 1. **доноси статут и измене и допуне статута;**
 2. **одлучује о подели добити и покрићу губитака;**
 3. **о стицању и располагању имовином;**
 4. **усваја финансијске извештаје и извештаје ревизора;**
 5. **усваја извештај одбора директора и надзорног одбора;**
 6. **одлучује о повећању и смањењу основног капитала;**
 7. **именује и разрешава директоре и чланове надзорног одбора и одлучује о њиховим накнадама;**
 8. **одлучује о избору ревизора и његовој накнади;**
 9. **статусне промене и промене правне форме;**
 10. **о покретању ликвидације, односно подношењу предлога за стечај...**

СКУПШТИНА АД

- Седнице скупштине могу бити *редовне и ванредне*
- *Председник скупштине* председава седницом
- Два начина гласања: у одсуству писаним путем и учешће у раду скупштине електронским путем
- Акционар може *овластити друго лице* да учествује у раду скупштине и гласа
- Одлуке се доносе већином гласова присутних акционара, ако има кворума

Директори (једнодомно управљање)

- Директоре бира скупштина АД са мандатом од четири године
- Три или више директора → *одбор директора друштва* (ЈАД има одбор директора)
- Надлежност одбора је да:
 1. утврђује пословну политику и циљеве,
 2. води послове и утврђује унутрашњу организац.
 3. врши унутрашњи надзор над пословањем,
 4. одговара за тачност пословних књига и финансијских извештаја;
 5. сазива седнице скупштине и утврђује предлог дневног реда...

Директори

- **Директоре могу бити:**
 - 1. Извршни (скр. ИД)**
 - 2. Неизвршни (скр. НД) - ЈАД**
- **ИД воде послове друштва и законски су заступници друштва**
- **Из редова ИД бира се генерални директор друштва**
- **НД контролишу ИД и предлажу пословну стратегију друштва и надзиру њено извршење**
- **ЈАД има најмање једног НД који је независан од друштва (независан директор)**
- **Имају право на накнаду за свој рад и право на стимулацију (бонус) путем доделе акција**

Директори (дводомно управљање)

- Три или више извршних директора чине извршни одбор.
- Извршне директоре бира и разрешава надзорни одб.
- Из редова ИД бира се генерални директор друштва
- *Извршни одбор* је надлежан да:
 1. води послове и утврђује унутрашњу организац.
 2. одговара за тачност пословних књига и финансијских извештаја,
 3. припрема седнице скупштине и предлаже дневни ред надзорном одбору,
 4. извршава одлуке скупштине...

Надзорни одбор

- Најмање три члана које бира и разрешава скупштина у мандату од четири године
- Из својих редова бирају председника НО
- ЈАД има најмање једног члана који је независан од друштва (независан члан надзорног одбора)
- Надлежност:
 1. надзор над извршним директорима,
 2. унутрашњи надзор над пословањем друштва,
 3. утврђује финансијске извештаје и подноси их скупштини на усвајање,
 4. сазива седнице скупштине и утврђује предлог дневног реда...

Секретар и ревизор

- АД може имати секретара, ако је предвиђено статутом. Он може бити запослен у АД
- Секретара именује одбор директора, односно надзорни одбор и одређује му висину зараде и друга права
- Одговоран је за припрему седница других органа и вођење записника; чување материјала, записника и одлука; комуникацију друштва са акционарима и омогућавање приступа актима и документима...
- ЈАД мора имати ревизора који је надлежан за унутрашњи надзор пословања
- *Спољни надзор* годишњих извештаја ЈАД и *ванредна ревизија*

Организацациона шема АД

Одвојеност власништва и управљања АД

- Два проблема у контроли скупштине над менаџментом:
 1. *Принципал-агент проблем (агенцијски проблем)*
 2. *Проблем бесплатног корисника*
- Дисперзија власништва (велики број малих акционара) отежава проблем заједничке акције (висок трошак заједничке акције) у контроли менаџера, те ће свако желети да се окористи од напора другог акционара
- Сукоб интереса менаџмента и акционара (директори настоје да максимизирају личну корист, а акционари профит)
- Асиметрија информација (директори су боље информисани од акционари, нпр. уложени напор)
- Решење: покретање поступка за промену директора (велики акционари) или продаја акција на берзи (мали акционари)

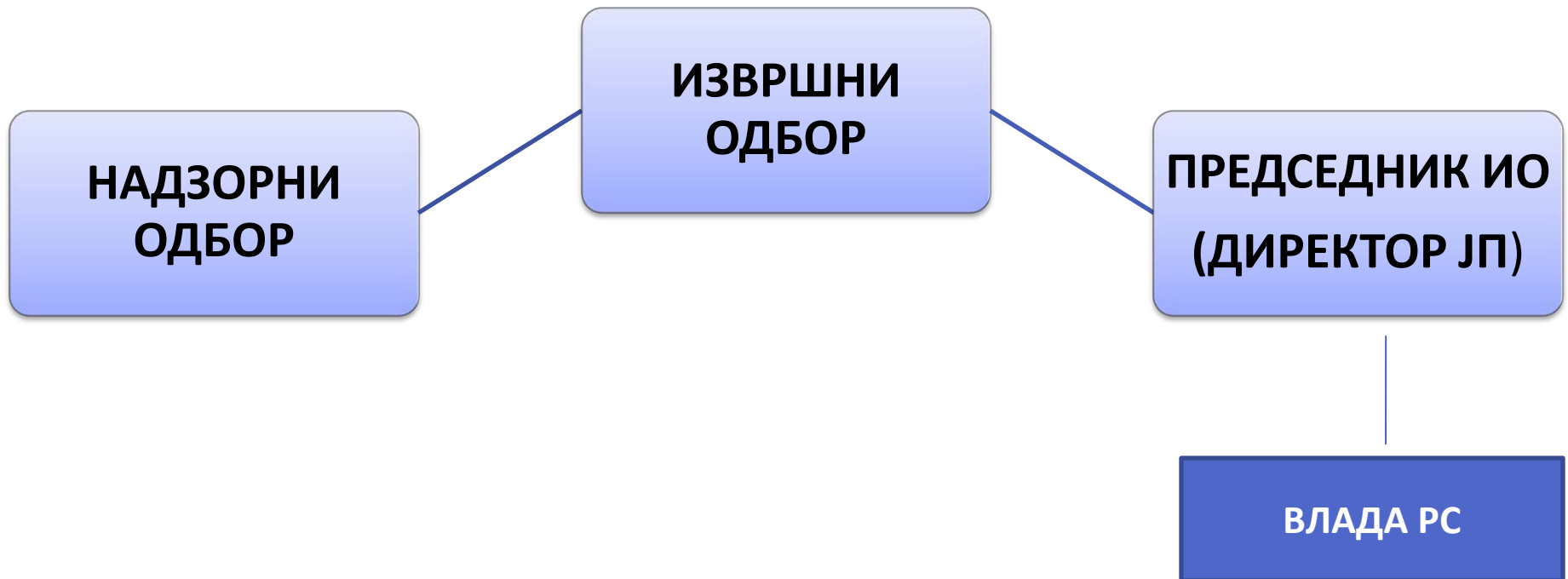
ДРУШТВЕНО ПРЕДУЗЕЋЕ

ДП	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ФОРМА	АКЦИОНАРСКО ДРУШТВО У ДРУШТВЕНОЈ СВОЈИНИ (У ПРОЦЕСУ ПРИВАТИЗАЦИЈЕ)
ОДГОВОРНОСТ ЗА ОБАВЕЗЕ ДП	1. <u>НЕПОШТОВАЊЕ НАЧЕЛА ЧБО</u> → ГУБИТКЕ СНОСИЛА УСПЕШНА ПРЕДУЗЕЋА И ГРАЂАНИ (ТЗВ. СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА ГУБИТАКА), ИЛИ ЈЕ ДРЖАВА ШТАМПЛАЛА НОВАЦ → ИНФЛАЦИЈА 2. <u>ТОЛЕРИСАЊЕ НЕПОШТОВАЊА УГОВОРА</u> → “БЕСОМУЧНО” УЗИМАЊЕ КРЕДИТА → БАНКЕ ДОЛАЗИЛЕ У ТЕЖАК Ф. ПОЛОЖАЈ
ДОБИТ	ЈЕДАН ДЕО ПРИПАДА ЗАПОСЛЕНИМА, А ДРУГИ СЕ РЕИНВЕСТИРА; ЗАПОСЛЕНИ, КАО РАЦИОНАЛНИ ПОЈЕДИНЦИ, ДОНОСЕ ОДЛУКЕ О ПОВЕЋАЊУ СВОЈИХ ДОХОДАКА, А НЕ О РЕИНВЕСТИРАЊУ
ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ	ПРАВО НА УПРАВЉАЊЕ И РАСПОДЕЛУ ДОБИТИ (АЛИ БЕЗ МОГУЋНОСТИ ПРЕНОШЕЊА ОВИХ ПРАВА)
ОРГАНИ ДП	СКУПШТИНА (<i>ПРЕДСТАВНИЦИ ЗАПОСЛЕНИХ</i>) → УПРАВНИ ОДБОР → ДИРЕКТОР (У МАЛИМ ДП, СКУПШТИНА), НАДЗОРНИ ОДБОР (ТРИ ЧЛАНА)
ОСТАЛЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ	ЗАСТАРЕЛА ОСНОВНА СРЕДСТВА; НЕИСКОРИШЋЕНИ КАПАЦИТЕТИ; ВИШАК РАДНИКА; ПАД ПРОИЗВОДЊЕ; ЛОШ КВАЛИТЕТ ПРОИЗВОДА...

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ

ДП	КАРАКТЕРИСТИКЕ
ДЕЛАТНОСТ И ФОРМА	ДЕЛАТНОСТ ОД ОПШТЕГ ИНТЕРЕСА: производња и дистрибуција електричне енергије, производња и прерада угља, нафте и гаса; промет нафте; железнички, поштански и ваздушни саобраћај; телекомуникације, информисање; комуналне делатности...
ОСНИВАЧ	РС, АП, ОДНОСНО ЈЛС
ЦИЉ ПОСЛОВАЊА	ЗАДОВОЉАВАЊЕ ОПШТИХ ПОТРЕБА ГРАЂАНА И ПРЕДУЗЕЋА ИЛИ ПРОИЗВОДЊА ЈАВНИХ ДОБАРА И ПРУЖАЊЕ ЈАВНИХ УСЛУГА
ОРГАНИ ЈП	ЈЕДНОДОМНО: НАДЗОРНИ ОДБОР И ДИРЕКТОР ДВОДОМНО: НАДЗОРНИ ОДБОР, ИЗВРШНИ ОДБОР И ДИРЕКТОР
ЦЕНЕ	ДРЖАВА КОНТРОЛИШЕ ЦЕНЕ, КОЈЕ СУ ИСПОД ТРЖИШНИХ → ПРЕКОМЕРНА И НЕРАЦИОНАЛНА ПОТРОШЊА И СМАЊИВАЊЕ ИНВЕСТИЦИОНЕ МОЋИ ЈП
ОДГОВОРНОСТ ЗА ОБАВЕЗЕ ЈП	ГУБИТКЕ СНОСИ ЈП, А У КРАЈЊЕМ, ДРЖАВА (ПОРЕСКИ ОБВЕЗНИЦИ)
ПРИВАТИЗАЦИЈА	УКУПАН ИЛИ ДЕО ДРЖАВНОГ КАПИТАЛА → МЕШОВИТА ДРУШТВА КАПИТАЛА; У ЕУ УГОВОРНИ ПЛАНОВИ (5 ГОДИНА)

Организациона шема ЈП

ЈПП и КОНЦЕСИЈА

- ЈПП: јавни и приватни партнер
 1. **УГОВОРНО** (УГОВОР О ЈПП – ЈАВНИ УГОВОР)
 2. **ИНСТИТУЦИОНАЛНО** (оснива се ново предузеће)
- КОНЦЕСИЈА (уступање права на коришћење, управљање или обављање делатности од општег интереса)
- Давалац концесије (концедент) и концесионар (лице коме је право уступљено)
- Уговор о концесији (> 5 и < 50 година) уз плаћање концесионе накнаде
- Област: енергетика, луке, јавни путеви, аеродроми, здравство, туризам...

Хвала на пажњи